

Video skozi umetniški in politični diskurz

Razstava **Odpadniške zgodovine** Obalne galerije Piran v Galeriji Loža v Kopru ponujajo na ogled opus videoumetnic Marine Gržinič in Aine Šmid

»Razstava ni retrospektivna, ampak je prerez, ki nagovarja 21. stoletje. Zanimalo naju je, kako videi iz različnih obdobij – iz osemdesetih in devetdesetih let prejšnjega stoletja pa tudi iz novega tisočletja – aktualizirajo videjezik, ki sva ga z Aino Šmid razvijali v štiridesetih letih skupnega dela,« je povedala Marina Gržinič, avtorica razstave *Odpadniške zgodovine*, ki je do konca februarja prihodnje leto na ogled v Galeriji Loža v Kopru.

NATAŠA ČEPAR

Vsako od skupnih ustvarjalnih obdobij videoumetnic je sovpadalo s širšim kontekstom – od nekdanje Jugoslavije do sprememb, ki jih je v poznejših desetletjih doživljala družbenopolitična skupnost. »Video in film kot kritična medija eksperimentalnega značaja raziskujeta možnost podobe in jezika ter vprašanj, ki naju zanimajo, denimo feminizma ali dekolonialnosti. Preizprašujeva genocide 20. stoletja in še pred tem, od kolonializma in antisemitizma do Srebrenice, ali družbene spremembe ob osamosvojitvi Slovenije pa tudi ob uporabi študentov na trgu Tiananmen [Trg

nebeškega miru] na Kitajskem,« je pojasnila Marina Gržinič. Material sta črpali iz arhiva RTV Slovenija in odprtokodnih spletnih objav ter ga reinterpretirali s tekstom.

Predstavljal sta Slovenijo na vseh pomembnih festivalih

Zelo pomembno delo je po njenih besedah videofilm *Razmerja*, ki ga na razstavi gledamo tako, da se uležemo. »To je prvi dokument o lezbični in gejevski sceni na območju nekdanje Jugoslavije – pa tudi v nekdanjem vzhodnem bloku

Avtorici, ki se z videom ukvarjata od leta 1982, sta tlakovali pot ljubljanski alternativni sceni osemdesetih let.

nasploh –, ki je nastal v povezavi z lezbično sekcijo Škua leta 1987. Video je iz leta 2012, ustvarili sta ga ob 25-letnici delovanja sekcije, ki prek različnih pričevanj kaže, kako smo v osemdesetih letih živeli, kaj smo si kot družba želeli, kam smo se usmerjali,« je povedala. Ome-

Z leve proti desni: soavtorici razstave Jovita Pristovšek in Marina Gržinič v pogovoru z direktorico Obalnih galerij Piran Maro Ambrožič Verderber. FOTOGRAFIJI OBALNE GALERIJE PIRAN

Prizor iz videa *Bilokacija* iz leta 1990, ki napoveduje razpad Jugoslavije.

nila je tudi video *Bilokacija* iz leta 1990, ki napoveduje razpad Jugoslavije, in delo *Čista svoboda* iz leta 2010, ki osvetljuje vzrok za vojne po svetu – te po njenem mnenju poganja globalistični duh kapitalističnega »prvega sveta«, se pravi evropskega oziroma zahodnega prostora.

Avtorici, ki se z videom ukvarjata od leta 1982, sta tlakovali pot ljubljanski alternativni se-

ni osemdesetih let prejšnjega stoletja in v devetdesetih letih z videom predstavljal Slovenijo na vseh pomembnih festivalih eksperimentalnega filma, videa in novih medijev, kot so mednarodni festival kratkega filma v Oberhausnu, *World-Wide Video Festival* v Haagu, mednarodni filmski festival v San Franciscu, ter na velikih preglednih projektih v Muzeju sodobne umetnosti

(MoMA) v New Yorku in Centru za umetnost in medije (ZKM) v Karlsruheju.

Razstava se sklicuje na pomen kritične umetnosti

Marina Gržinič je poudarila, da je v delih, ki sta jih ustvarili z Aino Šmid, veliko referenc na umetnostno zgodovino, filme in zgodovino nasploh. Pri postavitvi razstave sta izhajali iz dadaistov kot tiste

kritične in politične umetnosti, ki se je v nekdanjih brezhnevskih časih prve polovice 20. stoletja postavila proti nacizmu in fašizmu. »Vprašanje je, ali smo v današnjih časih še zmožni kot umetniki potegniti črto ali rez in ali sta kultura in umetnost še zadnje mesto, kjer je to mogoče narediti oziroma je mogoče iz tega izpeljati politično zahtevo, s katero greš lahko tudi na cesto,« je poudarila.

Marina Gržinič je tudi filozofinja in teoretičarka, zaposlena na Filozofskem inštitutu Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter redna profesorica na Akademiji za likovno umetnost na Dunaju. Aina Šmid je umetnostna zgodovinarica in samostojna kulturna delavka. Pri postavitvi koprskih razstav je sodelovala tudi filozofinja Jovita Pristovšek.

DELOVA APLIKACIJA ZDAJ V OSVEŽENI PODOBI

DOSTOPAJTE DO VSEH VSEBIN VAŠEGA PRILJUBLJENEGA ČASNIKA NA ENEM MESTU!

PRENESITE APLIKACIJO V

Za več o mobilni aplikaciji s telefonom poskenirajte QR-kodo

Piranesi za atelje Medprostor in Žičko kartuzijo

Piranski dnevi arhitekture Arhitektura je večplasten ter zelo kompleksen način razmišljanja in izvajanja

Arhitekturni atelje Medprostor je dobil nagrado piranesi za nadkritje ostalin cerkve sv. Janeza Krstnika v Žički kartuziji. FOTO BORIS ŠULIGOJ

Prestično arhitekturno nagrado piranesi 2022 so v portoroškem Monfortu podelili arhitekturnemu ateljeju Medprostor za projekt nadkritja ostalin cerkve sv. Janeza Krstnika v Žički kartuziji in za začasni lapidarij. Rok Žnidaršič, Jerneja Fischer Knap, Samo Mlakar, Katja Ivčič in Dino Mujič so dobili nagrado za pogumen in občutljiv pristop k prenovi kulturne dediščine. Z inovativnim elementom pomične strehe, ki ustvarja novo funkcijo in reinterpretira ruševine, so nazakali silhueto strehe, je utemeljila izbor desetčlanska mednarodna žirija.

BORIS ŠULIGOJ

S podelitvijo nagrade in treh priznanj piranesi ter odprtjem razstave arhitekturnih del so v razstavišču v Monfortu sklenili 39. *Piranske dneve arhitekture*, ki jih organizirajo ljubljanska galerija Dessa in Obalne galerije Piran. Najstarejšo mednarodno arhitekturno delavnico na svetu, ki so jo v začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja zasnovali predvsem Vojteh Ravnikar, Matjaž Garzarolli, Janez Koželj, Sonja Ana Hoyer, Jurij Kobe in Andrej Hrausky, so tokrat naslovili *Iskrena arhitektura*.

- Naslov mednarodne arhitekturne delavnice je bil *Iskrena arhitektura*.
- Maja Ivanič: Zadnja leta zelo radi vabimo španske predavatelje.
- Za nagrado piranesi je bilo nominiranih petdeset projektov.

»Arhitekturne rešitve večinoma izhajajo iz razumevanja in spoštovanja konteksta. Zato je tudi letošnja tema preizpraševala iskrenost do samega sebe. Arhitektura ni kilogram kruha, ki ga je mogoče kupiti v trgovini, ampak je večplasten ter zelo kompleksen način razmišljanja in izvajanja. Zato si je treba v času projektiranja postavljati zelo iskrena vprašanja. Še posebej, če si arhitekt želi, da njegova arhitektura ne bi bila zgolj še en objekt, ampak da bi imela malo večjo začetnico A,« je povedala predsednica organizacijskega odbora in direktorica galerije Dessa Maja Ivanič.

Nominiranih tudi 36 študentskih projektov

Piranski dnevi arhitekture so si v zadnjih letih utrdili sloves, saj je vedno več evropskih fakultet za arhitekturo zainteresiranih za sodelovanje. »Na predavanja vabimo strokovnjake, katerih delo spremljamo dalj časa. Najpogosteje so to arhitekti iz Italije, Avstrije in Hrvaške, zadnja leta pa zelo radi vabimo španske predavatelje, ker je njihov pristop pri razumevanju arhitekture zelo podoben in je blizu slovenski arhitekturni šoli,« je povedala Maja Ivanič.

Za nagrado piranesi je bilo letos nominiranih petdeset projektov, ki so jih izbrali selektorji iz enajstih evropskih držav, poleg teh je bilo nominiranih še 36 študentskih projektov z 18 arhitekturnih fakultet. Poleg glavne nagrade piranesi so podelili še dve priznanji, ki sta ju prejela atelje a202 arhitekti (Žiga Ravnikar, Eva Senekovič, Klara Bohinc in Andraž Keršič) za enodružinsko hišo MM v Domžalah in arhitekt Emil Jurca (Zadruška Praksa) za rekonstrukcijo romanskega teatra v Pulju. Študentsko priznanje piranesi pa je prejel Tetsuya Saito iz Velike Britanije za delo *Prek zidu, West Cumbria*.